

УДК 378.046-021.64:615.85]:37.091.12:177

DOI <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2022.11.275568>

ORCID 0000-0002-6800-1160

ORCID 0000-0003-2112-7003

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Наталія Грицай,

докторка педагогічних наук, професорка,
завідувачка кафедри природничих наук з методиками навчання;
Рівненський державний гуманітарний університет

Ольга Андрєєва,

аспірантка;
Рівненський державний гуманітарний університет

У статті акцентовано, що професійна культура майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії є неодмінним складником їхньої майбутньої професійної діяльності, адже саме професіоналізм і професійна культура забезпечують формування компетентних та висококваліфікованих фахівців. Рівень професійної культури майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії безпосередньо залежить від рівня їхньої професійної майстерності, що сприяє підвищенню професійних якостей фахівця та конкурентоспроможності на ринку праці.

Зазначено, що існування людини в сучасному світі та її ставлення до нього залежить насамперед від культури. В різних історичних епохах наявна значна кількість культур, взаємодія, взаємопроникнення яких визначають життєву позицію людини, її світовідчуття та світосприйняття. Культуру в широкому розумінні розглянуто як сукупність духовних і матеріальних цінностей та способів їх утворення. Метою дослідження визначено теоретичне обґрунтування сутності понять «культура» та «професійна культура майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії», виокремлення елементів професійної культури, форм і типів культури фахівців. Методи дослідження: аналіз літературних джерел, узагальнення, порівняння.

У статті з'ясовано сутність понять «культура», «професійна культура»; схарактеризовано основні форми і типи культури, проаналізовано елементи професійної культури; потрактовано професійну культуру майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії як комплексне, складне соціально-психологічне новоутворення, яке зароджується в процесі навчання у закладі вищої освіти та реалізується під час виконання функційних обов'язків; визначає світоглядні орієнтири, ціннісні установки, професійне володіння знаннями, вміннями, навичками та рівень фахової підготовки майбутніх фахівців. У перспективі передбачено визначення компонентів, критеріїв та рівнів професійної культури майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії у процесі їхньої фахової підготовки в закладах вищої освіти.

Ключові слова: культура, професійна культура, елементи професійної культури, фахова підготовка, майбутні фахівці з фізичної терапії, ерготерапії, фізична культура бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії.

Постановка проблеми. На сьогодні важливою вимогою суспільства до фахівців є не лише їхній професіоналізм, а й професійна культура. С. Гончаренко в «Українському педагогічному словнику» акцентує увагу на тому, що культурою називають «рівень освіченості, вихованості людей, а також рівень оволодіння якоюсь галуззю знань або діяльності» (Гончаренко, 2011).

З погляду філософії поняття «культура» – це сукупність цінностей, уявлень про світ і правил поведінки, спільних для великих груп людей (Корінний, & Шевченко, 2003, с. 454). Можна виокремити такі основні складники людської культури: норми суспільства; світогляд як система цінностей та ідеалів, знань та вмінь, що реалізуються людиною в діяльності; певний рівень інтелектуального, морального та естетичного розвитку; способи і форми спілкування. Різноманітне бачення сутності поняття «культура» пов'язане з напрямками його використання під час побудови теоретичної основи дослідження фахівцями різних галузей знань. Важливе значення має усвідомлення культури як певного рівня розвитку людини та її творчих сил, вираженого в певних типах діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічним засадам формування професійної культури майбутніх фахівців присвячено праці В. Гриньової, М. Євтуха, І. Зязюна, Н. Ничкало, О. Савченко, Н. Кузьміної та ін. Інноваційні технології професійної підготовки майбутніх фахівців розкрито в публікаціях І. Богданової, М. Гриньової, Н. Грицай, І. Дичківської, А. Кіктенко, О. Комар, М. Лещенко, О. Пехоти та ін.

Загальні питання професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії у закладах вищої освіти студіювали Н. Белікова, А. Герцик, Т. Д'яченко, В. Кукса, О. Міхеєнко, В. Поліщук, Л. Сущенко.

Різні аспекти підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» до професійної діяльності вивчали О. Базильчук (Базильчук, 2017), А. Бражанюк (Бражанюк, 2019), Л. Демченко (Демченко, 2020), Ю. Карпенко (Карпенко, 2021), Ю. Копочинська (Korochynska, 2020), Н. Чепурна (Чепурна, 2020), А. Фастівець, П. Хоменко, В. Оніпко та ін. (Fastivetz, 2019).

Метою статті є теоретичне обґрунтування сутності понять «культура» та «професійна культура майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії», виокремлення елементів професійної культури, форм і типів культури фахівців.

Виклад основного матеріалу. Для обґрунтування специфіки професійної культури майбутніх фахівців необхідно зрозуміти сутність поняття «культура». Термін «культура» є дуже багатозначним та різноманітним. Він походить від латинського *colo, colere*, що означає «культивувати, вирощувати» або «виховання, розвиток», та виявляє історично сформований рівень розвитку суспільства, творчих сил та здібностей людини. У різні періоди розвитку людства було сформовано різноманітні форми культури. Кожна сфера життя та діяльності людини також характеризується певним видом культури.

У наукових джерелах є різні підходи до визначення терміну «культура». Культуру розглядають як:

- історичний життєвий шлях суспільства, що охоплює норми права та моралі, звичаї, мову, одяг, ритуали, ідеологію, морфологію, знаряддя праці;
- поведінку, мистецтво, знання, науку, систему переконань та вірувань;
- систему інформації, яка містить закодований спосіб, яким люди в організованій групі, суспільстві чи нації взаємодіють зі своїм соціальним чи фізичним оточенням. У цьому значенні термін вживається для визначення набору правил, моральних норм і способів взаємодії всередині групи. Тут сутність полягає в тому, що культура розглядається як те, що не передається у спадок. Кожний член суспільства має вивчати систему і структуру своєї культури (Дзюба, Жуковський, & Железняк, 2016).

Матеріальну культуру становлять матеріальні цінності суспільства. Духовною культурою суспільства є його здобутки у сфері мистецтва, освіти, науки, літератури, організації державного та суспільного життя. Ми всі належимо до тієї чи іншої культури. Культура – це сукупність людських переконань, знань і норм поведінки, які спочатку люди набувають, а потім передають нащадкам. Засвоєння культури людиною означає не тільки знання про добро і зло, про загальноприйнятну норму поведінки, про форми та ідеал, а й утілення знань у роботу, навчання, реалізацію ідей у вчинках.

У словнику іншомовних слів знаходимо такі визначення «культури»:

– «сукупність досягнень людського суспільства (матеріальна культура, духовна культура);

– рівень розвитку певної галузі (культура виробництва, культура мови);

– ступінь освіченості, вихованості» (Шевченко, 2008, с. 335).

Давньоримський філософ, політичний діяч Цицерон до наукового обігу увів поняття *cultura animi* – «оброблення душі», використавши сільськогосподарську метафору до розвитку душі як філософської категорії; саме культуру він розумів як спосіб подолання різних проявів варварства, шахрайства й інструмент для перевтілення людини в повноцінного громадянина.

Зазвичай виокремлюють такі форми (матеріальну, духовну, соціальну, фізичну) та різновиди культури (інтелектуальну, естетичну, моральну, професійну, політичну) культуру. Сьогодні також визначають певні типи культури залежно від того, хто її створює і який її рівень: загальнолюдська культура, суперкультура, субкультура, контркультура, девіантна культура, особистісна культура тощо.

Дослідник М. Попович у праці «Нарис історії культури України» стверджує, що «певну ясність у розуміння поняття «культура» внесла Всесвітня конференція з культурної політики, проведена під егідою ЮНЕСКО 1982 року. Вона прийняла декларацію, в якій культура тлумачиться як комплекс характерних матеріальних, духовних, інтелектуальних і емоційних рис суспільства, що охоплює не лише різні мистецтва, а й спосіб життя, основні правила людського буття, системи цінностей, традицій і вірувань» (Попович, 1998, с. 3).

С. Безклубенко пояснює культуру як «процес освоєння людей у світі». Отже, на думку вченого, «культура – це не тільки зібрання творінь, це й сукупність певних реальних «живих» людських знань та вмінь, «закодованих», «зашифрованих», що перебувають у «згорнутому» вигляді, мов програми в комп'ютері, у мозку (розумі) людей; культура, далі, – це незупинний процес взаємобміну, в процесі якого живі люди збагачують вдосконалюють та поповнюють – свої знання та вміння шляхом освоєння створеного попередниками і, в свою чергу, власною творчістю поповнюють, збагачують культурну скарбницю свого народу, в ідеалі – і людства» (Безклубенко, 2013, с. 11).

Розрізняють культуру загальну та професійну; перша характерна для представників будь-якої професії, сфери діяльності; друга означає, що фахівці певної професії мають свою професійну культуру, яка відрізняється від культури представників інших професій (Грицай, 2012). Професійна культура – вияв поведінки та діяльності особистості, що виражається у моделях поведінки, ідеях, нормах, ставленнях, цінностях. Таким чином, формування професійної культури бакалаврів із фізичної терапії, ерготерапії починається ще під час підготовки в закладах вищої освіти. Зокрема, в університетах формування професійної культури відбувається у процесі навчання, виховання, стимулювання позитивного мислення, самоаналізу, свідомого розуміння значущості своєї професії. Виявляється професійна культура під час спілкування з колегами, викладачами, пацієнтами та їх родичами у ході виконання своїх професійних функцій.

У результаті теоретичного опрацювання наукових джерел зроблено висновок про доцільність виокремлення таких елементів професійної культури:

- культура спілкування (комунікативні здібності);
- культура зовнішнього вигляду фахівця;
- культура робочого місця (вимоги, оснащення, охайність);
- культура деонтології та субординації;
- культура діяльності (виконання своїх функцій), професіоналізму;
- культура поведінки, ставлення у колективі, з пацієнтами і з родичами пацієнтів;
- культура ведення відповідної документації;
- культура зберігання інвентаря, засобів праці, інструментарію;
- культура таємниці медичного діагнозу.

Виникнення ідеї професійної культури в майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії – це усвідомлення студентами простору свого життя та навчання як особливо необхідного, в якому буде формуватися їхня професійна культура. Коли йдеться про культуру фізичних терапевтів, ерготерапевтів, то порівнюємо, якими є реальні прояви культури з нормами їхньої поведінки в суспільстві.

Війна, яку розпочала росія проти мирної України, і, як наслідок, велика кількість травмованих, поранених військовослужбовців Збройних сил України, добровольців, цивільного населення, спонукає заклади вищої освіти до підготовки кваліфікованих майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії з високим рівнем професійної культури. Тому основними якостями, якими мають володіти майбутні бакалаври з фізичної терапії, ерготерапії є: освіченість, прагматичне логічне мислення, прогнозування ситуації та передбачення результату, комунікативні здібності, стресостійкість, врівноваженість, стриманість, ввічливість, доброта, співчуття, співпереживання, активність, бажання допомогти, «не нашкодити», повага до пацієнта, високий рівень професійної культури. Професійна культура залежить від рівня фахової самосвідомості, інтелектуальних здібностей, реальних можливостей та здатностей організму особистості. Професійна зрілість настає під час збільшення рівня самосвідомості за умови одночасної взаємодії фахівця та пацієнта у ході професійної підготовки відповідно до вимог професії фізичного терапевта, ерготерапевта.

Професійна культура є тією частиною загальної культури, яка тісно пов'язана з професійною діяльністю, її значенням у суспільстві, організацією робочого місця з певного фаху. Велике значення у формуванні професійної культури має підготовка та освіта. Багато вчених, досліджуючи професійну культуру, надають уваги умовам формування професійної культури, а також її складникам.

Короткий енциклопедичний словник із культури дає пояснення професійної культури, як такої, «що характеризує рівень і якість професійної діяльності, які залежать від соціально-економічного стану суспільства й сумлінності у володінні певними знаннями, навичками певної професії та їх практичному використанні» (Корінний & Шевченко, 2003, с. 173). Український учений, президент НАПН України В. Кремень в «Енциклопедії освіти» визначив, що професійна культура – це «сукупність принципів, норм, правил, методів, які сформувались історично, регулюють процес та діяльність людини. Основу професійної культури складають знання та цінності, вироблені певною соціально-професійною групою та закріплені у традиціях її життєдіяльності» (Кремень, 2008, с. 724). Дослідниця А. Капська стверджує, що, крім необхідних знань, умінь та навичок, професійна культура охоплює особистісні якості та певне ставлення до різних складників професійної діяльності (Капська, 2001).

Обґрунтовуючи сутність професійної культури, можна виділити окремо професійну культуру певного фахівця (засвоєння фахівцем елементів професійної культури колективу як результат професійної соціалізації та ідентифікації особистості), так і професійну культуру всього колективу (методи організації і розвитку професійної діяльності, представлена в продуктах матеріальної та духовної праці, в системі професійних норм, переконань, традицій, що формують ставлення фахівців до їхньої діяльності та до самих себе). Професійна культура буде виявлятися на високому рівні в тому випадку, коли майбутні бакалаври з фізичної терапії, ерготерапії будуть опановувати свою спеціальність з великим бажанням, тобто тоді, коли обрано свою майбутню професію за покликанням, власним бажанням.

Трудова культура особистості є фундаментом майбутньої професійної культури, вона характеризує якісний рівень будь-якої діяльності. Працьовитість та наполегливість є запорукою формування професійної культури майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії. Науковці стверджують: «Характер міжособистісних взаємин, що виявляється в діловому спілкуванні, у взаємодії, має стимулювати людей до спільної роботи і взаєморозуміння» (Чмут, 2008, с. 67).

Культура поведінки, слухання, мовлення, самовдосконалення, самовиховання, пошук «себе в професії» під час навчання, формування професійного іміджу, індивідуального стилю, розкриття творчого потенціалу, визначення і досягнення професійних цілей призводять до формування професійної культури у здобувачів вищої освіти.

Одним із найважливіших проявів людської поведінки в суспільстві є рівень розвитку моральності людини. Саме мораль є тією відмінністю між людською культурою та світом тварин, що давала змогу реалізувати функцію самозбереження суспільства. Мораль розглядають з різних боків: і як уявлення про усталені норми та принципи (форма суспільної свідомості), і як певна діяльність кожної людини відповідно до визначених норм, і як ставлення, які відображені в діяльності. Мораль є практично в кожній сфері діяльності людини.

Моральна культура людини охоплює такі складники, як-от: культура моральної свідомості, культура моральної діяльності і культура моральних ставлень. Ці елементи перебувають у тісному взаємозв'язку і не можуть існувати ізольовано. Особливістю людини є те, що вона здатна самовдосконалюватися протягом усього свого життя. Формування особистості відбувається під впливом навколишнього середовища (природного та соціального), спадковості, виховання та самовиховання.

Моральне виховання має велике значення у формуванні професійної культури майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії. Від нього також залежать інші напрями виховної діяльності. Важливим складником професійної підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії є формування таких якостей, як відповідальність, почуття обов'язку, чуйність, доброта, самодисципліна та ін. Тому моральне виховання майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії потрібно спрямувати на розвиток у здобувачів вищої освіти усвідомлення суспільних норм поведінки, формування індивідуальної свідомості, почуттів, знань, поглядів.

Моральна культура майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії допомагає досягати поставлених цілей у навчанні, а в подальшому і в роботі. У ході навчальної діяльності майбутніх бакалаврів нагромаджується моральний досвід, формуються звички моральної поведінки, особливе значення при цьому має позитивний приклад.

Висновки. Отже, на підставі вищесказаного потрактовано професійну культуру майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії як комплексне, складне соціально-психологічне новоутворення, яке зароджується в процесі навчання у закладі вищої освіти та реалізується під час виконання функційних обов'язків; визначає світоглядні орієнтири, ціннісні установки, професійне володіння знаннями, вміннями, навичками та рівень фахової підготовки майбутніх фахівців.

Постійне самовдосконалення, самоаналіз, самонавчання майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії призводять до вдосконалення формування їхньої професійної культури та є основою конкурентноспроможності й успіху в майбутній професії.

Перспективи подальших наукових пошуків убачаємо в дослідженні компонентів, критеріїв та рівнів професійної культури майбутніх фізичних терапевтів, ерготерапевтів.

ЛІТЕРАТУРА

- Базильчук, О. В. (2017). Модель професійної підготовки майбутніх фахівців із фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Педагогічні науки*, 17-18, 9-16.
- Безклубенко, С. Д. (2013). Про поняття культура та культуру визначення понять. *Культура і мистецтво у сучасному світі*, 14, 6-13.
- Бражанюк, А. О. (2019). Підготовка студентів спеціальності Фізична терапія, ерготерапія до реалізації функцій професійної діяльності. *Україна. Здоров'я нації*, 2, 154-155.
- Гончаренко, С. У. (2011). *Український педагогічний енциклопедичний словник*. Рівне: Волинські обереги.

- Грицай, Н. Б. (2012). Методична культура як важливий компонент системи методичної підготовки майбутнього вчителя біології. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 7, 3-9.
- Демченко, Л. В., & Демченко, Л. В. (2020). Модель професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної терапії, ерготерапії до реабілітації дітей дошкільного віку у процесі виробничої практики. *Фізико-математична освіта*, 2(24.2), 28-32.
- Дзюба, І. М., Жуковський, А. І. & Железняк, М. Г. (Ред.). (2016). *Енциклопедія Сучасної України* (Т. 16). Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. Взято з <https://esu.com.ua/article-51449>.
- Капська, А. Й. (2001). *Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю*. Київ: УДЦССМ.
- Карпенко, Ю. (2021). Формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах. *Освіта. Інноватика. Практика*, 9 (2), 23-29.
- Корінний, М. М., & Шевченко, В. Ф. (2003). *Короткий енциклопедичний словник з культури*. Київ: Україна.
- Кремень, В. Г. (Ред.). (2008). *Енциклопедія освіти*. Київ: Юрніком Інтер.
- Кривуля, О. М. (2010). *Філософія*. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна.
- Попович, М. В. (1998). *Нарис історії культури України*. Київ: АртЕк.
- Чепурна, Н. (2020). Професійна підготовка майбутніх фахівців з фізичної терапії та ерготерапії в закладах вищої освіти України. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Педагогіка*, 2, 102-109.
- Чмут, Т. К., & Чайка, Г. Л. (2008). *Етика ділового спілкування*. Київ: Вікар.
- Шевченко, Л. І. (2008). *Новий словник інішомовних слів: близько 40 000 слів і словосполучень*. Київ: Арій.
- Fastivetz, A. V., Khomenko, P. V., Onipko, V. V., Emets, A. V., & Skrinnik, Y. O. (2019). Medical aspects of specialist training in physical therapy and ergotherapy in the system of higher education of Ukraine. *Wiadomosci Lekarskie*, 72(5.2), 1098-1102.
- Korochynska, Yu. (2020). Introduction of innovative pedagogical technologies in the process of professional training of future specialists physical therapy, ergotherapy professionals. In *Vector of modern pedagogical and psychological science in Ukraine and EU countries* (pp. 337-352). Riga: Baltija Publishing.

REFERENCES

- Bazylchuk, O. V. (2017). Model profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv iz fizychnoi terapii, erhoterapii do roboty z vidnovlennia zdorov'ia sportsmeniv [Model of professional training of future specialists in physical therapy, occupational therapy for the work of restoring the health of athletes]. *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University. Pedagogical sciences*, 17-18, 9-16 [in Ukrainian].
- Bezklubenko, S. D. (2013). Pro poniattia kultura ta kulturu vyznachennia poniat [About the concept of culture and culture definition of concepts]. *Culture and Arts in the Modern World*, 14, 6-13 [in Ukrainian].
- Brazhaniuk, A. O. (2019). Pidhotovka studentiv spetsialnosti Fizychna terapiia, erhoterapiia do realizatsii funktsii profesiinoi diialnosti [Preparation of students of the specialty Physical therapy, occupational therapy for the implementation of the functions of professional activity]. *Ukraine. Nation's Health*, 2, 154-155 [in Ukrainian].
- Chepurna, N. (2020). Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi terapii ta erhoterapii v zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy [Professional training of future specialists in physical therapy and occupational therapy in higher education institutions of Ukraine]. *The Scientific Issues of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Pedagogy*, 2, 102-109 [in Ukrainian].
- Chmut, T. K., & Chaika, H. L. (2008). *Etyka dilovoho spilkuvannia [Ethics of business communication]*. Kyiv: Vikar [in Ukrainian].

- Demchenko, L. V., & Demchenko, L. V. (2020). Model profesiinoi pidhotovky maibutnikh bakalavriv fizychnoi terapii, erhoterapii do reabilitatsii ditei doshkilnoho viku u protsesi vyrobnychoi praktyky [Model of professional training of future bachelors of physical therapy, occupational therapy for the rehabilitation of preschool children in the process of industrial practice]. *Physical and Mathematical Education*, 2(24.2), 28-32 [in Ukrainian].
- Dziuba, I. M., Zhukovskyi, A. I. & Zhelezniak, M. H. (Eds.). (2016). *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy [Encyclopedia of Modern Ukraine]* (Vol.16). Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy. Retrieved from <https://esu.com.ua/article-51449> [in Ukrainian].
- Fastivetz, A. V., Khomenko, P. V., Onipko, V. V., Emetc, A. V., & Skrinnik, Y. O. (2019). Medical aspects of specialist training in physical therapy and ergotherapy in the system of higher education of Ukraine. *Wiadomosci Lekarskie*, 72(5.2), 1098-1102.
- Honcharenko, S. U. (2011). *Ukrainskyi pedahohichnyi entsyklopedychnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical encyclopedic dictionary]*. Rivne: Volynski oberehy [in Ukrainian].
- Hrytsai, N. B. (2012). Metodychna kultura yak vazhlyvyi komponent systemy metodychnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia biologii [Methodical culture as an important component of the methodical training system of the future biology teacher]. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 7, 3-9 [in Ukrainian].
- Kapska, A. Y. (2001). *Sotsialna robota: deiaki aspekty roboty z ditmy ta moloddu [Social work: some aspects of work with children and youth]*. Kyiv: UDTsSSM [in Ukrainian].
- Karpenko, Yu. (2021). Formuvannia hotovnosti maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi terapii, erhoterapii do profesiinoi diialnosti v reabilitatsiinykh tsestrakh [Formation of readiness of future specialists in physical therapy, occupational therapy for professional activities in rehabilitation centers]. *Education. Innovation. Practice*, 9 (2), 23-29 [in Ukrainian].
- Kopochynska, Yu. (2020). Introduction of innovative pedagogical technologies in the process of professional training of future specialists physical therapy, ergotherapy professionals. In *Vector of modern pedagogical and psychological science in Ukraine and EU countries* (pp. 337-352). Riga: Baltija Publishing.
- Korinnyi, M. M., & Shevchenko, V. F. (2003). *Korotkyi entsyklopedychnyi slovnyk z kultury [Short encyclopedic dictionary of culture]*. Kyiv: Ukraina [in Ukrainian].
- Kremen, V. H. (Ed.). (2008). *Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of education]*. Kyiv: Yurnikom Inter [in Ukrainian].
- Kryvulia, O. M. (2010). *Filosofia [Philosophy]*. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina [in Ukrainian].
- Popovych, M. V. (1998). *Narys istorii kultury Ukrainy [Essay on the history of culture of Ukraine]*. Kyiv: ArtEk [in Ukrainian].
- Shevchenko, L. I. (2008). *Novyi slovnyk inshomovnykh sliv: blyzko 40 000 sliv i slovospoluchen [New dictionary of foreign words: about 40,000 words and phrases]*. Kyiv: Aarii [in Ukrainian].

PROFESSIONAL CULTURE OF FUTURE BACHELORS IN PHYSICAL THERAPY, ERGOTHERAPY AS A PEDAGOGICAL ISSUE

Nataliia Hrytsai,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Department of Natural Sciences with Teaching Methods;
Rivne State Humanitarian University

Olha Andreieva,

Graduate Student;
Rivne State Humanities University

The article emphasizes that the professional culture of future bachelors in physical therapy and ergotherapy is an indispensable component of their future professional activity

because it is professionalism and professional culture that ensure the formation of competent and highly qualified specialists. The level of professional culture of future bachelors in physical therapy and ergotherapy directly depends on the level of their professional skills, which contributes to the improvement of the specialist's professional qualities and competitiveness in the labor market.

It is noted that the person's existence in the modern world and his attitude towards it depends primarily on culture. In different historical epochs, there is a significant number of cultures, interactions, and interpenetrations that determine the person's life position, worldview, and worldview. In a broad sense, culture is considered to be a set of spiritual and material values and methods of their formation. The purpose of the study is to theoretically substantiate the essence of the concepts «culture» and «professional culture of future bachelors in physical therapy, occupational therapy», to distinguish the elements of professional culture, forms, and types of the culture of specialists. Research methods are analysis of literary sources, generalization, and comparison.

The article clarifies the essence of the concepts «culture», and «professional culture»; the major forms and types of culture are characterized, and the elements of professional culture are analyzed; the professional culture of future bachelors in physical therapy and ergotherapy is interpreted as a complex social and psychological neoplasm that originates in the process of studying at a higher educational institution and is realized during the performance of functional duties, determines worldview orientations, value attitudes, professional possession of knowledge, abilities, skills and the level of professional training of future specialists. In the future, it is envisaged to determine the components, criteria, and levels of professional culture of future bachelors in physical therapy and ergotherapy in the process of their professional training in institutions of higher education.

Keywords: *culture, professional culture, elements of professional culture, professional training, future specialists in physical therapy and ergotherapy, physical culture of bachelor in physical therapy and ergotherapy.*

Надійшла до редакції 01.04.2022 р.